



Framställan om statligt anslag till regional kulturverksamhet inom Kultursamverkansmodellen 2026

- Region Västerbotten

INLEDNING

Region Västerbotten äskar i och med denna skrivelse om statligt anslag i enlighet med *förordning 2010:2012 om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet*. Åskandet omfattar också statligt stöd för en fjärdedel av anslaget för "Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD)". Utgångspunkt för Region Västerbottens ansökan om statligt stöd är de nationella kulturpolitiska målen, Region Västerbottens kulturplan 2024–2027 samt de strategiska utvecklingsområden som återfinns i riktlinjer för kultursamverkansmodellen.

Regionala kulturverksamheter är hårt drabbade av minskade statliga anslag och pressade kommunala och regionala budgetar. Minskningen av offentliga medel utan justering för ökade kostnader gör det svårt för kulturinstitutioner att upprätthålla samma nivå av produktion och tillgänglighet, särskilt på mindre orter. Flertalet av verksamheterna har sedan många år tillbaka utmaningar med att genomföra sina uppdrag med befintligt anslag. Mot bakgrund av inflationen med ökade kostnader blir svårigheten än större. Särskilt utmanad blir den sammantagna bilden då det statliga anslaget inom kultursamverkansmodellen på grund av en generell besparing i hela statsförvaltningen minskats med en procent, vilket motsvarar 17,5 mkr per år (2024–2026).

Inom kulturarvs- och arkivområdet präglas verksamheterna av underfinansiering av drift och lokaler, samtidigt som kraven på digitalisering, säker förvaring och tillgängliggörande ökar. För scenkonstinstitutioner har stigande produktionskostnader och minskade statliga anslag lett till en pressad ekonomi, vilket riskerar att minska kulturutbudet och den regionala närvaron. Inom dansområdet finns utmaningar kopplade till begränsad infrastruktur och geografisk tillgång, vilket direkt påverkar möjligheterna att verka och nå hela länet. Inom bild- och formområdet skapar projektberoende finansiering bristande kontinuitet och ekonomisk otrygghet. Samtidigt ökar kostnaderna då arvodesnivåerna höjs, exempelvis genom MU-avtalet. I Västerbotten behövs en stärkt basfinansiering för att säkra långsiktighet, kontinuitet och hållbarhet i kulturverksamheterna. Vad berör arbetet med barn, unga och delaktighet så påverkas det av ojämna tillgång till kultur i hela länet, särskilt i glesbygd. För att stärka kulturens räckvidd behövs ökade medel som säkerställer att fler får tillgång till professionell kultur.

Kultursamverkansmodellen bygger på att kulturen ska kunna planeras långsiktigt och hållbart. När alla nivåer – stat, region och kommun – samverkar i finansieringen skapas ett gemensamt ägande över kulturpolitiken, vilket i grunden bidrar till stabilitet och långsiktighet. Samtidigt har regionernas roll blivit alltmer kompensatorisk inom modellen, där vi i ökande grad täcker upp för minskade statliga medel. Detta innebär betydande risker: om ansvaret fortsätter att förskjutas mot regional nivå utan motsvarande resursförstärkning hotas den ekonomiska balansen och möjligheten att upprätthålla ett jämnt kulturutbud i hela landet.

REGION VÄSTERBOTTEN KULTURPLAN 2024 – 2027

Regionfullmäktige beslutade om att anta upprättat förslag till regional kulturplan den 21 november 2023. Region Västerbottens övergripande kulturpolitiska mål är att alla invånare har tillgång till ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och erbjuder likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur, samt har likvärdiga förutsättningar att påverka, delta och medverka i samhällslivet.

Kulturplanens mål utgör den gemensamma riktningen som Region Västerbotten och de regionala kulturverksamheterna ämnar styra mot och måluppfylla under planperioden:

- Kulturen spelar en avgörande roll för samhället och regional utveckling
- Barn och unga har möjlighet till eget skapande och god tillgång till kultur
- Kulturarv och kulturmiljöer är levande
- Goda villkor för professionella kulturskapare ger ett utbud av hög kvalitet
- Den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik

Kulturplanen handlar om att skapa kapacitet för att uppfylla målen. Kapaciteten skapas genom att aktörer i samverkan eller enskilt genomför aktiviteter inom ett eller flera insatsområden, eller verkar för utveckling inom ett eller flera konst- och kulturområden. I genomförandet av planen är Region Västerbotten och de regionala kulturverksamheterna beroende av professionellt verksamma kulturskapare, kommunalt engagemang, ett livaktigt civilsamhälle, en stark folkbildning och folkrörelse och en interregional samverkan som positionerar Norra Sverige.

REGION VÄSTERBOTTEN ANSÖKER OM STATLIGT ANSLAG, ENLIGT NEDAN

Framställan har tagits fram i relation till Kulturrådets tre strategiska utvecklingsområden samt den regionala kulturplanen.

1. **Generell ökning 3%**
2. **Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD)**
3. **Kultur i Norr**

1. GENERELL ÖKNING 3%

Region Västerbottens har tillsammans med Statens kulturråd ett långsiktigt åtagande vad gäller regionala kulturverksamheters förutsättningar att kunna erbjuda ett kulturutbud som kännetecknas av konstnärlig kvalitet och förnyelse. För verksamhetsår 2026 kommer Region Västerbotten att göra en uppräknings av verksamheter i kultursamverkansmodellen på 3%, motsvarande **2 221 000 kr**.

Region Västerbotten äskar om en motsvarande uppräknings om 3% på det statliga anslaget, i syfte att ge utrymme till *konst och kulturområden med svag infrastruktur och insatser som leder till att fler invånare deltar i kulturlivet*, **2 537 000 kr**.

2. KULTUR I NORR

Norrlänens interregionala samverkansgrupp Kultur i Norr fortsätter sitt arbete genom det kulturpolitiska positionspapperet. De förflyttningar som gjorts inom samarbetet är angeläget att behålla, inte minst vad gäller urfolket samerna där Kultur i Norr genom stödet till Viermie K och andra samiska verksamheter har tagit viktiga steg framåt. Även inom området arrangörsfrämjande insatser ser vi att förflyttningar har gjorts där egna och gemensamma regionala projektbidrag bidrar till utveckling. Samhällsomvandlingen i norr är en gemensam utmaning där kulturen kan spela en större roll och utökad samverkan rörande beredskapsfrågor kan stärka Norra Sveriges kapacitet.

Ett sätt att ytterligare stärka det interregionala arbetet inom Kultur i norr är att skapa en gemensam länsövergripande resurs. Genom en statlig finansiering till regionerna, för Kultur i norr, kan samverkan effektiviseras - med ökat fokus att stärka områden med svag infrastruktur och ett mer adekvat analys- och uppföljningsarbete. Vidare får staten en tydligare samtalspartner i norrlänen. För satsningar inom ramen för det kulturpolitiska positionspapperet för Kultur i norr äskas förstärkning om **250 000 kr**.

3. NORRLANDS NÄTVERK FÖR MUSIKTEATER OCH DANS (NMD)

I syfte att *utveckla den regionala infrastrukturen, etablera och stärka samverkansformer och interregionala samarbeten* äskar Region Västerbotten om **3 000 000 kr** som andel av stödet till Norrlands nätverk för musikteater och dans. Uppräkningen motsvarar minskningen av anslaget för 2025, motsvarande **18 300 kr**. Stödet utdelas till medverkande institutioner enligt de riktlinjer som finns fastställda av NMD:s fullmäktige.

FRAMSTÄLLAN OM STATLIGT ANSLAG 2026

Regionens framställan består av *Region Västerbottens kulturplan 2024-2027* som ligger till grund för fördelning av regionala och statliga anslag. I kulturplanen framgår vilka verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen. Ekonomiskt underlag som beskriver den regionala finansieringen med preliminär uppräknings för 2026 bifogas framställan.

Det statliga anslaget uppgick år 2025 till **87 560 000 kr**.

Den regionala kulturbudgeten för 2026 uppgår under förutsättning av politiska beslut till, **124 103 000 kr** (inkl. kultursamordningens löner) varav **72 983 000 kr** inom samverkansmodellen.

Regionens framställan till Kulturrådet 2026 omfattar

- en uppräknings av det statliga anslaget 2025 med **3 %**, motsvarande **2 537 000 kr** (exkl. NMD).
- Statligt anslag till NMD motsvarande **3 000 000 kr**. Uppräkning **18 300 kr**
- Stärkt interregional samverkan genom Kultur i Norr motsvarande **250 000 kr**.

Totalt framställer Region Västerbotten ett äskande om 90 365 000 kr för verksamhetsåret 2026.

Kulturberedningen lämnar sitt förslag till framställan om statligt anslag 2026 vid sitt sammanträde den 13 november 2025. Regionala utvecklingsnämnden fastställer formell framställan om statligt anslag för 2026 vid sitt sammanträde den 10 december 2025.

BESLUTSUNDERLAG

- Region Västerbottens framställan om statligt anslag till regional kulturverksamhet inom Kultursamverkansmodellen 2026
- Statligt anslag 2026, per konst och kulturområde
- Bilaga. Förslag regional kulturbudget 2026 - Siffror, kulturberedningen 13 november
- Kulturplan Region Västerbotten 2024-2027
- Regional biblioteksplan 2025-2028, Västerbotten